

ELS CRÍTICS

literatura
JAUME C. PONS ALORDA

Fa setmanes que va arribar a les llibreries el volum vuitè de la nova edició de l'obra completa i revisada de Vicent Andrés Estellés a Tres i Quatre. És un convit genial per (re)llegir un poeta estimat i un regal perfecte per a qui estimi la bona poesia.

Estellés davant dels furors de la història



Obra completa, VIII
VICENT ANDRÉS ESTELLÉS

Tres i Quatre
València, 2021
248 pàgines

És un encert que l'editorial Tres i Quatre ens vagi proporcionant, periòdicament, els volums de la nova edició revisada de l'obra completa d'un dels més grans poetes de la història de la literatura: Vicent Andrés Estellés. El passat mes de desembre va sortir a la llum el vuitè d'aquesta excepcional empresa, amb minucios i detalladíssim estudi introductor, així com edició acuradíssima, d'Irene Mira-Navarro i Jordi Oviedo Seguer. Cada títol segueix una acurada línia temporal i s'engloba en un marc contextual perfectament plantejat. Si el llibre setè representava l'esclat de llibertat i apassionament de la dècada prodigiosa dels setanta, el vuitè amplia i matisa aquest anhel d'alliberament des d'una mirada arrelada en l'època. Gràcies a aquestes pàgines tenim l'oportunitat de trobar, i constatar, l'Estellés més polític. I sí, és cert que la seva poesia sempre va ser un clam i un cop de puny crític, una mirada civil plena de fam i de mort i de sexe i de postguerra, però en aquestes pàgines es confirma de forma incontestable.

El responsable de textos com els que aquí trobem, *Puig Antich* o *Mare de terra*, és el mateix autor whitmanà i

nerudià que es troba a punt d'emprendre el titànic projecte del *Mural del País Valencià*, una aventura mastodòntica i ambiciosa que es tornarà a trobar a les llibreries aviat, ja que els curadors asseguruen que estan treballant perquè sigui el següent lliurament de la nova obra completa. A través d'un fi treball quirúrgic, de proposta interpretativa sòlida, ens han anat oferint una magna biblioteca estellesiana ben construïda, ben justificada. Cal dir que rellegir Estellés així, o llegir-lo per primer cop, és un plaer que ens ajuda a copsar, en tota la seva dimensió, els engranatges coherents d'uns treballs que es retroalimenten en el furor vivencial dels fets del seu temps. El resultat esdevé un conjunt de poemes que s'erigeix com un monument conseqüent, símbol d'una gran capacitat de treball i de resistència moral.

Vicent Andrés Estellés va escriure els textos aquí inclosos entre el 1974 i el 1978, però sobretot en el 1975, segurament a partir de la intuïció individual i col·lectiva, efectivament confirmada, de la mort "del dictador més vell d'Europa", com ho va deixar escrit el sempre genial Joan Brossa en un dels seus mítics sonets. La unitat d'aquests

textos es basteix a partir de tres eixos temàtics que ajuden a dividir el material en diferents conjunts. El primer bloc mostra el compromís inqüestionable de la veu poètica, un atac frontal contra la violència que exercia un règim dictatorial moribund (“Fosques pistoles / de matinada, fosques, / fosques pistoles / han acabat a vida”). El segon bloc exalta la voluntat d'alçar una veu messiànica que faci reaccionar un poble que ha estat massa temps sotmès (“Has esdevingut / poble en el poble / combatent / des de la teua mort / des de la teua pols”). El tercer bloc definitiu és el pas previ a la construcció nacional i identitària del *Mural del País Valencià*, que es comença a perfilar en *Cançoneret de Ripoll* o *La casa de la música vora el mar* (“Tornarem a Calaf / amb el nèt agafat de la mà”).

Tanmateix, no hi ha una unitat formal estricta. A cada peça, Estellés desenvolupa tècniques variades. Els recursos, que proliferen en exuberància i capacitat de reinvenió, verifiquen la voracitat d'un escriptor dotadíssim per experimentar durant un període literari en què la capacitat metamorfosejadora del fet textual es trobava en un apogeu. En poques paraules: ens trobem davant d'una Escola d'Esriptura o d'Energia. El magne creador de Burjassot mai no deixa de sorprendre'ns: “Passaran els anys de la vida / i vindran els anys de la mort / i morirà qui estava viu / i viurà aquell que estava mort.” Hi ha un poema que demostra la finesa intel·lectual, estilística i vivencial de Vicent Andrés Estellés: “Record de Rosselló-Pòrcel en la seua Mallorca”, que es llegeix com una postal, com una cançó o com un personalíssim exercici d'interpretació. Tot partint del carrer dels Oms de Palma com a fil conductor afortunat, el poeta valencià lliga les ànimes i els treballs de Rosselló-Pòrcel, Salvador Espriu i Blai Bonet i els col·loca en la psicogeografia dels versos incendiats d'*Imitació del foc*. Cada poema aquí inclòs és una porta oberta a noves possibilitats interpretatives, i això és ideal per tornar a un escriptor infatigable un any abans del centenari del seu naixement, que es preveu farcit d'actes i de propostes. El resultat és una altra obra admirable, de referència, que cap amant de la veu del fill del forner hauria de perdre's.



Vicent Andrés Estellés

RAFA GIL / EL TEMPS

Antoni Rubio
Valencianisme líquid
editions 314

VALENCIANISME LÍQUID
d'ANTONI RUBIO

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**
visita la nostra botiga virtual en **www.tresiquatre.cat**

